

Konservatoren har ordet

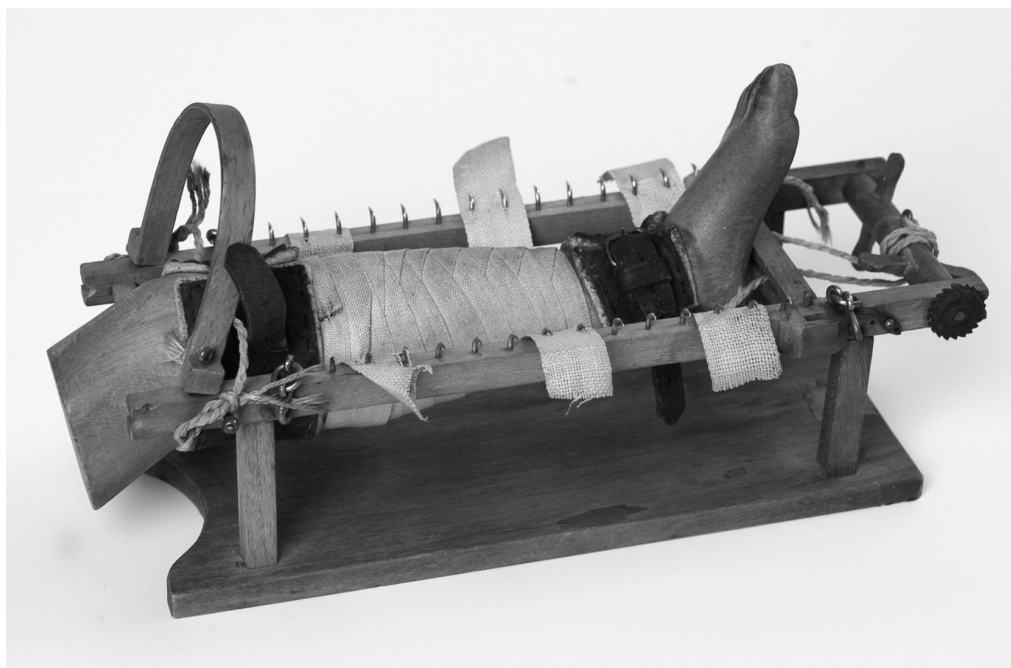
Presentasjon av museumsutstillinga "God bedring – Menneske, teknologi og viten på sjukehus" ved Nasjonalt medisinsk museum / Norsk Teknisk Museum.

Halden av Olav Hamran ved opninga 5. desember 2006

16. mars 1916 blei ein gut frå Horten innlagt på Rikshospitalet. Han var 3 ½ år og vog 16,5 kilo. Han fekk diagnosen eksem. I gutens journal er det notert at han aldri hadde tålt fisk og egg, og at han alltid kasta opp etter å ha ete det. Elles blei det notert at guten hadde sterk kløe, normal avføring og liten appetitt.

Innlagt på sjukehuset blei han sett på "den kødfrie diæt". Veka etter blei han behandla ein gong med sinkpasta og borvannssomslag. Ein måned etter innleg-

gelsen, 18. april, skreiv faren, som hadde stilling som underkanoner, "med agtelse", til hr professoren ved Rigshospitalet og spurte: "Er der haab om at faa ham hjem i den nærmeste fremtid". Kva professoren svarte er ikkje kjent. Ein måned etter det igjen, 21. mai, er det notert meir utfyllande opplysningar om dietten. Den besto av "Frugtgrøt med potetesmeel, kaalrabi, gulerøtter, fransk brød, uten smør, melk,". I juni ble det teke Pirque-prøve. Han blei og ein gong smurd med salve i ansiktet. 4. juli

*Undervisningsmodell av
beinbrot frå Rikshospitalet.
Foto: Norsk teknisk
Museum.*

vog han 18,5 kilo, 2 kilo meir enn då han blei innlagt. Eit par gonger under opphaldet har han feber.

Det går elles veker og månader mellom kvar gong det er notert noko frå behandlinga av guten. Og månadene går. Det kjem brått på, for den som ser i journalen i dag, at han 23. juli, 125 dagar etter han blei innlagt, blei utskriven, helbreda.

Delar av gutens journal er utstilt i "God bedring". Postkortet frå faren er gjengitt. Til saman fortel dei ei rørende historie frå ei ikkje altfor fjern sjukehusfortid.

I utstillinga er det utstilt og formidla mange andre slike personlege skildringar og forteljingar frå og om sjukehus. Den som ser utstillinga, kan og sjå leiker frå Barneavdelinga, sjukehusprestens døypefat, hjernekniv og hjernefat og anna obduksjonsutstyr, anestesi masker, lab-utstyr, sjukehuskunst og lesarbrev, operasjonsutstyr og vin til medisinsk bruk. Ulike studieobjekt og -preparat er også stilt ut. Vevsprøver og organ lagt på sprit for dokumentasjon og formidling av skadar og sjukdommar er vist fram. Mellom anna inneheld utstillinga ei hudremse med fire kulehol frå bakhovudet til grosserar Edvard Rustad.

Rustad blei funnen død i sin Dodge på Grev Wedels plass i Oslo, 11 januar 1934 kl 0045, inntulla i eit rutete ullteppe, avretta på Chicago-vis. Nokon gjerningsmann blei aldri funnen og dømd. Hudremsa med kulehola blei i samtida skore ut og lagt på sprit som dokumentasjon av det som blei ei av dei mest omtalte kriminalsakene i Norge i 1930-åra. Nå er saka altså komen på museum.

Til saman inneheld utstillinga inneheld omlag 500 gjenstander. Det vil føra for langt å presentera alle her.

Utstillinga tek mål av seg til å formidla frå livet på sjukehuset og til å gje bilete frå sjukehuset som samfunn og som institusjon. Under utstillingsarbeidet har det vore eit mål å leggja til rette både for forundring og ettertanke, ikkje bare over sjukehushistoria – men også over den plassen sjukdom, liv og død har og har hatt i samfunnet. Me har ønskja å gje eit bilde av sjukehuset, ikkje som noko opphøgd og lukka, men som ein arena for mange ulike aktivitetar, praksisar, transaksjonar og tingingar. Eit moderne sjukehus er eit fantastisk teknologisk system, eit finstilt samspel av menneske og teknologi, av det sjuke og friske, av

*Hjernefat frå Patologisk
Institutt Universitetet i
Oslo/Rikshospitalet. Foto:
Norsk teknisk Museum.*

lindring og smerte, av kostnader og nytte – av ei rad nærast uløyslege økonomiske og etiske dilemma.

Utstillinga presenterer det partikulære – det like og det ulike. Guten med eksem, faren som uroa seg og venta, dei som stelte guten på sjukestova og hr. professoren opplevde sjukehistoria våren og sommaren 1916 ganske ulikt. Og kva med mora, som journalen nemner ein gong, at ho hadde hatt eit dødfødd barn? Kva opplevde ho?

Arbeidet med utstillinga har teke utgangspunkt i at dei ulike opplevingane og synsvinklane er *ulike* og samtidig *likeverdige* inngangar til og forteljingar frå og om sjukehuset. At dei er *ulike* veit me alle saman. Det er stor skilnad på kva for ein ende av injeksjonssprøyta kroppen er i kontakt med. Den som er i den tynne, spisse enden, opplever situasjonen annleis enn den som held og trykker i den andre. Sjølv om sprøyta i og for seg kan seiast å vera den same. Arbeidet med utstillinga har likeeins vore styrt av ei forståing av at ulike røynsler og opplevingar gjort av pasientar, pårørande og tilsette, er *likeverdige* forteljingar frå sjukehuslivet. I fleire delar av utstillinga er ulike, subjektive, røyndomsframstillingar stilt ut ved sida av kvarandre. Alle er sanne. Sjølv om hr. professoren ved Rikshospitalet i hovudstaden i si samtid sto høgt over underkanoneren frå Horten, gjer han ikkje nødvendigvis det, som kjelde til historia.

I dei nordiske språka tyder ordet, TING, både gjenstand og parlament – ein

ting og eitt ting. Ei museumsutstilling inneheld mange gjenstandar. Ei utstilling er ei forsamling av ting. "God bedring" er også *eit* ting, der over 500 representantar talar og gjer vedtak.

Desse representantane er utvald og innvald av dei som har arbeidd med utstillinga: Det er prosjektgruppa på Nasjonalt medisinsk museum / Norsk Teknisk Museum og det er dei mange samarbeidspartnarane som har vore inne i prosjektet. Slik sett representerer gjenstandane i utstillinga museet og samfunnet i nåtida, kanskje like mykje som seg sjølv og sitt eige opphav og si eiga samtid. Slik seier tingforsamlinga noko om nåtida. Samstundes peikar den også framover. Det har vore eit mål å laga ei open og *samtalande* utstilling. Tinga er innvald gjennom utstillingsproduksjonsprosessen, men vil, som utstillingsrepresentantar uttala seg om saker, debattera og svara på spørsmål frå dei som ser utstillinga. Slik vil utstillinga arbeida og fatta vedtak for framtida.

Det er eit mål at gjenstandane skal tala til publikum, både til den vesle guten, til foreldra og til pleiarane, teknikarane og alle dei andre som arbeider på eit sjukehus. Det er eit mål at nokon av gjenstandane i utstillinga skal setja den spisse enden i publikum. Og at vedtaka som blir fatta i dette parlamentet av ting, både skal vera utfordrande og opplysende.